

A L T E R N A T Í V K Ö R L E V É L
a Hamburgi Magyarok Egyesülete kulturális és szellemi életéről

Két kóros eset, avagy: szellemi táplálék helyett szellemi moslák???

I. Az első eset címe ez kellett volna legyen:

Egy Kossuth-díjas látogatása, vagy ez: Találkozás egy Kossuth-díjas íróval.

Mottó: „A moralizálás túlbeszélt, fölvizezett locsogás... ;
a lamentáció pedig pergo, szürke, száraz homok...”
Jókai Anna

Mert **Jókai Annáról** van szó. S a találkozás valóban meg is történt. **Jókai Annával**. Egy nyájas, idosebb, de élénk mozgású hölgygel. Az íróval nem, a Kossuth-díjassal még kevésbé. Ok otthon maradtak. Szerepelt egy olyan nő személy, aki elmondta gondolatait napjaink legáltalánosabb és -életesebb emberi kérdéseiről elemző szakmai hozzáállás és megoldási elképzelések okos mérlegelése nélkül. Ahogy róluk mindennap, minden médiában, parkban (pl. *London, Hyde Park, Speakers' Corner*) és fopályaudvar előtt (pl. *Hamburgban*) minden önjelölt világmegváltótól hallhatunk. Mondta is **Jókai Anna**, hogy már szóltak neki, maradjon inkább a kaptafájánál, de ő úgy érzi, hogy az ember, különösen ha értelmiségi, s kiváltképpen ha író, a tehetsége mellé (ha ilyen egyáltalán van neki) fölruházott a felelősség érzésével is: önmaga, embertársai és a világ iránt. Ezért kell az általános értékvesztés, meg -magyarként - a nemzet életének legsürgetőbb kérdéseiről beszélnie. Ez eddig rendben is van. Kell minderről beszélni, sőt beszélnie! Neki is! **Jókai Anna** viszont akkor csúszik tévútra, amikor azt hiszi, hogy ezt neki idegen nyelven kell tennie. Mert az ő nyelve a művészet és nem a filozófia, sem a hithirdetés. Neki írói tehetséget adott a sors, a természet, a Fennvaló vagy az Isten -- hívhatjuk bárhogy: ez a tény. Miért akarja elvenni azok kenyerét, akik kevesebb tehetséggel megáldva „csak” igehirdetésre jók, alkalmasak? Ha ő prédikál, akkor írjon regényt a pap helyette? Minden nagy írónak felelősséget kell éreznie a világért, de véleményét mindenrol esztétikai eszközökkel kell kifejeznie, nem agyonkoptatott retorikai fordulatokkal. Mert végül **Jókai Anna** ugyan jó társaságban fogja találni magát, hiszen **Tolsztoj** és **Zola** is világvindózítást hirdettek életük végén, csak hogy eredménytelen maradt mindkettőjük igyekezete. (Hadd emlékeztessenek itt most csak **Zola Négy evangéliumának** olcsó szentimentalizmusára és irreális társadalomrajzára szemben a korábbi *Rougon-Macquart*-ciklus mélyrealista naturalizmusával, vagy a *Három város* lenyugozó, festői hatású tablóiival. Ami pedig a *J'accuse!* harcias kiállítását illeti, az ugyan nem szépirodalom, de nem is steril jajgatás, hanem kemény belenyúlás a politika

surujébe.) **Jókai Anna** kiváló prózaíró, s bár néha elfogadható verseket is ír, mindez nem teszi filozófussá, legfeljebb az üdvhadsereg szintjén. Hagynia kellene az odatartozó dolgokat a szakemberek számára, mert jaj nekünk, ha jó szívünk szavát kis színészekbe szétpepecseljük. Ilyenkor ugyanis éppen azt a tálentumot tékozzolja el, melyet a jóságos felső hatalom reábizott. Az ő feladata ugyanis egyre jobbra válni a saját mesterségében, nem pedig sopánkodni. A XX. sz. megmutatta, hova vezet a művészek laikus politizálása: művészetük elsatnyulásához. Mert még egy művész sem váltotta meg a világot, nem is fogja soha, de ennél sokkal többet tehet: meggyozhat minket, közembereket és politikusokat arról, hogy meg kell váltani. De ezt nem híg vasárnapi prédikációval kell tennie, ami filozófiának gyenge, mert a szeretet vallásának hirdetése ma már a kabaré témája („*Szeressük egymást, gyerekek*”), prédikációnak meg azért rossz, mert hiányzik belőle a lelket fölrazó papi hangakrobatika: a dörgedelem és a megbocsátás. Egyhangú panaszáradata végül unalmassá, mert morális hiánylistává sülyedt. Buzdításai pedig nem haladták meg a jó tanítónéni intelmeit a rakoncátlan nebulókhoz. Ez pedig a *holokauszt* és a *nine eleven* után kevés. Nagyon kevés. Sem vaskos anyagi, sem kemény szellemi, sem illó hitbeli, de konkrét korelemzésből folyó logikus politikai érvek sem támogatták mondaniválóját, s így minket sem ijesztettek vagy lelkesítettek. Elmerültünk a *jaj-de-rossz-ez-a-világ* langyos buntudatában és a megjavításához szükséges terézanyúí önzetlenségnek hidegebb, de talán épp ezért még kevésbé meggyozo lubickolójában. Egy újabb elpackázott alkalom arra, hogy szellemi szinten, elfogulatlan alapállásból, szakszerű mélyfúrással nyert, hosszú időre szóló elvi nyereséget vigyünk haza. Egyedüli hozadékai az estének a megvásárolt könyvek. **Jókai Annától** (dedikálva). Ezt is köszönjük.

P.S. 1. Végül **Jókai Anna** felolvasta az 1956-os forradalom emlékére írt versét. Jeleztem, hogy néha versben is képes magát *elfogadható módon* kifejezni. Példa erre az *Ima Magyarorszáért* c. költeménye, melyben verssé sikerül stilizálnia ország- és nemzetféltó gondolatait. Több versét írta ebben a hangvételben (és *Ima ...* címkezdettel), ez a legsikerültebb. Az '56-os vers ennél összetettebb: többszólamos szerkesztése kortárs költőársak hasonló versépítkezésének (pl. **Szilágyi D. Bartók Amerikában**) ihlető hatását mutatja, sőt akár középkoriakét is kihallhathatjuk belőle (már címéből is: *Krónikásának 1956-2006*). Sajnos, itt-ott széteso, túlbeszél, a vége felé pedig ellaposodik. De így is hatásos és nem kis munkát kínál az érto olvasónak rímelése meg a (feltehetően szándékos, mert manapság divatos!) ritmikai törések értelmezésében. De nem szerencsés egy személy általi, egyazon hangon való fölolvassása. Szinte színpadra kívánkozik. Regényeiről az íróno nem beszélt ezen az estén, a következő napok rendezvényein viszont már nem voltam jelen, mert ilyen szereplés után ezt az eloadót még egyszer nem tudtam volna elviselni. De akár **Jókai Annát** is meghallgatom újból szívesen, azzal a feltétellel, hogy „hagyja a dagadt /szennyos politikai/ ruhát /elméleti szinten/ másra, s engem /- minket! -/ vigyen fel /prózaíróként,/ a/z irodalmi csúcsokat jelento/ padlásra”. Ha tehát megszívleli saját, fentebb mottóként idézett gondolatait.

Suma summarum: hasznosabb lett volna egy ismeretlenebb eloadó tartalmasabb szövegével (meg)tölteni az estet, és nem - mint annyiszor - a nagy név vonzásába sodródva naiv buzgósággal szaladni az üres szappanbuborék után. Mert az azon helyben szétpukkant, és semmi sem maradt utána. Kár volt a **Jókai Anna** idehozatalába fektetett nagy munkáért, időért és pénzért.

P.S. 2. A fentieket **Jókai Anna** „eloadása” váltotta ki belölem. Azóta átolvastam *Breviárium* címu (az írásaiból válogatott „bölc gondolatokat” tartalmazó) kötetét, de nem látom okát annak, hogy rajtuk változtassak. A kötetben vannak ugyan elmondott sirámjaival azonos stílusú üres vagy érzelmes hosszabb eszmefuttatások mellett jól sikerült rövid, csattanós, igazi aforizmák is. Sot még a terjedelmesebb szövegek egy csoportja is elfogadható egy regényírói életmu olyan eredményeinek, melyekrol **Proust** joggal jegyezte meg, hogy azok az író végkövetkeztetései ugyan (különbözo muveiben), de az olvasó kiindulópontjai. Ha ugyanis e gondolatszikrákat hagyjuk magukban világítani, akár útjelzo tábláivá is válhatnak életünknek. Sajnos, írásai másik részének stílusán urrá lesz egy - mély vallásosságából fakadó - kegyesnek nevezhető hang, s ez rosszabb esetekben kenetteljessé hígul. Ám ezzel nem mindenki képes azonosulni, mi több: ájtatoskodásból sem igen születik nagy irodalom, legfeljebb kivételesen (foleg az ó- és középkorban történt). És ez lesz eszmefuttatásainak végzete néha: megfeneklés az eszmék és érzelmek tengerének valamelyik sekély homokpadján, holott o a hitek havasának csúcsaira indult.

II. A második eset címe - sajnos - csak ez lehet:

Népbutítás felsőfokon: Györfy Sándor „eloadása” Csontváryról

Mottó: „Sokat kell tanulnunk ahhoz, hogy keveset tudjunk.”

Montesquieu

Jókai Anna panaszáradata még csak lelki könnyzacskóink ingerlése volt, langyos, kánikulai prédikáció. Akár a szenteltvíz: se nem árt, se nem használ. Le is pergett a hallgatókban egyre növekvő közöny faláról. Csak az ellopott időért volt kár. **Györfy Sándor** viszont több fokozattal tovább lépett a semmitmondás semlegességétől, csak hogy a nemvárt irányba, s ezzel erosen fölrázta kedélyünket. Állításai ugyanis nemcsak egy rég meghaladottnak vélt babonás-misztikus gondolkodásmód továbbélését bizonyították, de az elvárt tudományos elfogulatlanság teljes hiányát is. Ezoterikus kelléktárából alig hiányzott valami (pl. nem volt kártyajóslás), „szakismereteit” pedig délibábos nyelvészkedése mellett túlzó értékelése mutatja (**Csontváry** a világ legnagyobb festője). Mindez kimeríti a szellemi félrevezetés, a népbutítás kritériumait. Kissé részletesebben: Ennek az estnek és esetnek a tanulsága, hogy a jövőben felvevőgéppel kell megjelennem, mert így csak korlátolt számú 'igazgyöngyöt' tudok idézni az elhangzottakból. Pedig megérte volna néhány hosszabb szövegrészlet szószerint rögzíteni. Odafele menet elgondolkodtam azon, hogy mit is lehet egy festorol mondani képeinek bemutatásán (leírásán, de inkább elemzésén) kívül. S

erre az eloadó kijelenti bevezetésében, hogy nem fog képeket elemezni. De akkor mit fog csinálni, kérdeztem magamban. Hát az ilyenkor szokásos és mindig túltengo életrajzi részletek mellett sok időt töltött el idézetek fölolvásával egyrészt magától a - gondolatait föltétlenül a szó eszközével is kifejezni akaró, sot erölteto - művésztől, másrészt a róla szóló szakirodalomból. Az utóbbi megállapításait vagy elfogadja az ember, vagy szaktanulmányban vitázzik velük. A művész azonban nem elméletalkotó (kivéve a *poeta doctus*), **Csontváry** különösen nem volt az, legalábbis tudományos szinten nem. Sokkal inkább egy mániákus, megszállottan önkifejező hajlamú, pszichopata vonásokat mutató alkat. Az eloadó viszont minden kijelentését készpénznek véve úgy számolt be állítólagos „hallomásairól” („szózatokat” hallott: *'Te leszel a napút legnagyobb festője.'*, *'Menj Baalbekbe, hogy megtaláld keresett nagy témádat!'*: Idézetek csak emlékezetből!!) mint valóban megtörtént, sot: megtörténheto dolgokról. Mintha csak úgy nyüzsögnének körülöttünk a túlvilági hírnökök, vagy maga az Atyaisten súgná a fülünkbe sorsfordító lépéseink ötleteit. Nem az a probléma, hogy lehet-e így érezni vagy sem, hogy hiheto-e vagy sem az ún. villámcsapás-szerű megvilágosodás: persze, hogy van ilyen. Csakhogy **Csontváry** kora óta az akkor még gyerekcipőjében játszó *pszichológia* valójában ma is fiatal tudománya tett egy és mást az ilyen 'szent' (ha úgy tetszik: a középkorra jellemző) hallucinációk, álmok, féltudatos (pl. kábítószeres, hipnótikus) állapotok és a bennük történt, illetve a tudatalattiból hosszú napok vagy akár hetek 'munkája' után hirtelen feltörő 'kinyilatkoztatások' magyarázatára. Nem biztos, hogy mindezeket ma már tökéletesen értjük (bár, főleg **Freud** óta, a figyelem központjában állnak, l. pl. a tömértelen dilettáns hollywoodi filmet e témáról), de biztos, hogy egyetlen tanult, fölvilágosult ember sem vesz korunkban készpénznek a fentiekhez hasonló kijelentéseket. Vagy egy másik eset: végig homályban maradt a *napút* szó jelentése: a Nap útja nem lehet, kérdeztem rá, mert az több milliárd évig tart (Galaxisunk központja körül), ha pedig a Földé a Nap körül, akkor miért nem földút? Egyszerűen - valószínűleg -, mert így fellengzősebb, tehát hatásosabb a tudatlanokra. (Gyakorló ezoterikusok és önjelölt ostörténészek számára javasolnám annak kiderítését, vajon ez a kifejezés nem a magyarság régmúltjából maradt ránk, amikor még *sumérok*, netán *egyiptomiak*, tehát *napimádók* voltunk!!) Világos, hogy az eloadó így 'megalapozva' gondolatmenetét, azt kereste minden festményen, hol mutatható ki rajta a nap(fény) hatása. Értheto, hogy nagyrészt táj-, tehát természetábrázoló képekről lévén szó, egy kis sugaracska majdnem mindig elokerül, tehát végig a központban lehet(ett) tartani ezt az önmagában jelentéktelen gondolatot. Mert melyik tájfestő képein nincs szerepe (soha) a Napnak? Hiszen (nap)fény - mert minden természetes fény: napfény, per definitionem az, legalábbis Földünkön! (a távoli csillagoké elhanyagolható mellette!) – tehát napfény és festés olyan alapvető viszonyban vannak egymással mint, mondjuk, víz és malomkerék. Elképzelhető egy vak festő? Persze, hogy el: a mai ötször posztmoderneknek. De amit az festene, annak semmi köze nem volna már a művészethez sem,

nemcsak a 'napúthoz'. De volt 'komoly' fogalommagyarázatban és 'szóelemzésben' is részünk már az életrajz elején, amikor az eloadó ki- és megfejtette nekünk azt a mély 'szakmai' – „művészi”!?!? - titkot, hogy **Csontváry Kosztká Tivadar** nevében a **csont** elem kétszer fordul elő, ugyanis az első, magyar változat csupán a másodikként szereplő vezetőnév szlovák jelentésének fordítása (erdélyiek gondolhatnak a jólismert román *coastă, costită* szóra.) Ez viszont egyébként **Kosztká** úr saját fordító munkájának eredménye. Mégis, és most tessék megfogni, mert következik a világrengető „tudományos” következtetés: e kettősség azt bizonyítja, hogy festőnk valódi művész, sőt mágus, hiszen köztudott, hogy a sámánok is arról híresek, hogy testükben valahol egy fölös **csont**darab található (pl. hatodik ujj stb.). De ez még nem minden: egyik önarcképén a festő felemelt jobbkezeiben nem ecsetet tart (amit elvárnánk tőle), hanem egy **magot**. Növénymagot. Sajnos, nem jegyeztem meg milyen növényét, tehát nem tudok következtetéseket levonni e tényből, de hát azért volt ott az eloadó, hogy ezt megtegye, s meg is tette. Szerinte ez a *téma, tárgy, toposz* (a **mag**) is végigkísérte a festő életét, lévén, hogy szülőfaluja (a felvidéki *Kisszeben*) nevében is a **mag** szó rejtozik. (Igaz ugyan, hogy **Kiss Lajos Földrajzi nevek etimológiai szótára** /Bp., 1997/ a **szeben** alakot a horvát somra vezeti vissza, de kicsire nem adunk, s a somnak van is elég nagyocskaja magja.) Szó esett még arról a szintén 'csodálatos' egybeesésről, ami keresztnevének (**Tivadar**) azonosságából olvasható ki a hozzá egyedül hasonlítható és méltó egyetememes festői nagyság, **Vincent Van Gogh** - most fogózzunk meg jól - testvérének a nevével (**Theodor**). S ha már itt tartunk, ne álljunk meg az isten szerelmére, ne hagyjuk kihasználatlanul a kínálkozó lehetőségeket: s az eloadó nem is hagyta elröppenni őket: elárulta nekünk, hogy a **mag** motívum csakúgy, mint a népének irányt mutatni hivatott hosünk sámánjellege ott a mondabeli hún-magyar előfutárokhoz, **Góg** és **Magó**ghoz kapcsolja, s mit ád isten, az említett, egyetlen hozzá méltó művész neve 'véletlenül' (??) éppen - szintén!! - idetársítható, mi több kedves barátjával együtt (tetszik tudni, arról van szó, amelyik a fülét leharapta volt nekije, megnézhető a moziban Kirk Douglas és Anthony Quinn kiváló előadásában. Nagyon jó kis sztori.), hogy aszongya, az egyiket hívták **Van Gogh**-nak, a másikat: *Gaugennek* (olvasd: **gogen**). És ez még mindig nem minden, mert azt is figyelembe kell venni, hogy ezek a bácsik mikor születtek, az a helyzet ugyanis, hogy a mi **Csontvárynk** születésnapja egybeesik valamelyiknek a születés-, vagy halál-, vagy himlőoltási vagy valamilyen hasonló fontos napjával. Gyenge agyam már nem tudta megjegyezni ezt az újabb hülyeséget. Nem az a probléma ugyanis, hogy nem hiszem, hogy azok a napok egybeesnek, hanem az, hogy **nem hiszem**, hogy abból valamilyen, bármilyen következmény is levezethető volna a megszületett gyerek jövőjére, netán majdan kibontakozó művészetére vonatkozóan. Minden csillagászati egybeesés ellenére. Mert az asztrológiát is hülyeségnek tartom, akárhány millió ember olvas is horoszkópokat. De nem hiszek a számmisztikában, a légbolkapott nyelvhasználatban és semmiféle ezoterikus agyalágyultságban sem. Mégis, mások ilyenirányú érvelését

megelőzendő, jelzem, hogy tudok arról, miszerint **Newton** pont **Galilei** halálának a havában született (1642-ben), mi több: **Stephen Hawking** a nagy olasz elhúnytának pont a 300. évfordulóján (1942. I. 8-án). Képzeljük el, hány ilyen egybeesés található a Földön eddig élt több, mint tízmilliárd ember adatai között (még a csak néhány /tíz/ezerre tehető tudós- meg művészéletrajzok esetében is!), s mi volna, ha mindenikből magyarázatot akarnánk kicsikarni az érintett személyek életére és tevékenységére vonatkozóan? Nem egyszerűbb és normálisabb magyarázat, hogy e jelenség oka az, hogy a fenti hatalmas számmal szemben egy év pusztán 365 napból áll, tehát minden napra több ezer születés és elhalálozás esik világszerte, olyan embereké, akik között e tényen kívül semmilyen természetes kapcsolat nem található? Az előadó nyilván nem így látta. Ez kiderült pusztán a fenti egybeesések oly részletes bemutatásából, de **Csontváry** azon hajlandóságának erős hangsúlyozásából is, hogy *Krisztus-szerepet* is kész vállalni. Egy szó mint száz, veszélyesen közel jártunk itt a *reinkarnáció* fogalmához. E szót az előadó nem mondta ugyan ki - ihletét vagy bátorságát vesztette egy pillanatra? -, de a lélekvándorlás gondolata ott kísértett.

„Egyes művészettörténészek már jóideje szeretnek értelmesnek látszó végiggondolatlan szókapcsolatokat írni egymás mellé. Azt hiszik, a társadalomtudományból, mitológiából kiragadott mondatok, vagy maga a nyelv és a filozófia olyan, mint a kollázs. Bárhova beilleszthetők.” (**Ágoston Vilmos**. *A Hét*, 2006. V. 31.) Úgy tűnhet, fölértékelem az előadót, hiszen ő nem művészettörténész, „csak” alkotó művész, legalábbis vannak, akik annak tartják. Ez nézet kérdése. Az viszont már nem, hogy nyilvános szereplését bárkinek joga van a szokásos szakmai elvárások szerint megítélni, mi több: az elhangzott szélsőséges állításokat megkérdőjelezni. Mivel magyarázható például miszticizmusra való hajlama, hogyan lehetséges a 21. sz. elején ilyen tömény zagyvaságokat előadni? Megtehetné volna például, hogy tréfásan említi a festő szavait, szemhunyorítással jelezve, hogy legyünk elnézőek egy zaklatott lelkületű, önnön elhivatottságának tudatától meglepett, sőt kissé -zavart elméjű, de nagytehetségu művészalkat fantazmagóriái iránt (a pszichológus Halász László „*kóros ötletbetörés*”-rol ír. L. tole: *Az értelmezés változatai*. Debrecen, Csokonai Kiadó, 2000., 32. o.). Nem: ő halálosan komolyan vette, sőt a sajátjaival megtetézte a festő agyrémeit. Milyen felkészülés eredménye az az intellektus, amelyik ilyesmire képes? Hol vannak, lehetnek a határai egy ilyen obskurus középkori szellemiségnek? Nem is volt már nagyon meglepő, hogy az előadó a befejezés után továbbgyuruzó vita során egy ellenvetésemre bevallotta, hogy elfogadja **Alinei** etruszk-magyar azonosság elméletét (l. **AK**. 2006. 1. sz.), s így nyilván csak lenézően legyintett a finnugor nyelvhasználat említésekor. Nos, mivel magyarázható mindez? Mélyebb gyökerekre természetesen nem tudok rámutatni, mert nem ismerem az előadót (jóllehet állítólag már többször szerepelt az **E**-ben). Utánanézzük az internetben egy dologra, az ui., hogy a neve után kétszer is ott áll az *autodidakta* szó. Egyszer a születési éve után, és egyszer e rovatban: „Mesterei: *autodidakta*”. Olcsó volna itt most azzal zárni a

témát, miszerint kár, hogy nem voltak mesterei, akik tudásra tanították volna. Nem ilyen egyszerű a dolog. Nincs elvi kifogásom az autodidakták ellen. Magam is az vagyok sok tekintetben. És sok nagy ember volt az (pl. **G.B. Shaw**), nem egyszer pont azon a területen, amelyen forradalmi eredményeit elérte (pl. **Loewenhoek**, **R. Koch**, vagy **Pasteur**), mert utat kellett törniök addig járatlan vidékeken. Másrészt viszont e kutató személyeknek egy más, többnyire éppen a vizsgált területtel rokon szakmában igenis volt rendszeres, iskolás végzettségük (értsd: felsőfokú tanulmányaik: **Koch** orvos, **Pasteur** vegyész volt), s így sem a tudományos szemlélet, sem a tudományos módszer (használata) nem volt számukra sem idegen, sem érthetetlen. „Csak” tovább kellett fejleszteniök a kutatott problémára. Az *autodidakta* szónak tehát igenis van egy igen erős pozitív konnotációja, asszociációs holdudvara. Az *autodidakta* nem annyit jelent, mint összevissza beszélő, zavaros feju és önkényesen eljáró ember, de azt sem, hogy okkult okokkal operáló: az *autodidakta* nem keresi az ezoterikus magyarázatokat (mint én ezt a hármass alliterációt). *Autodidaktának* lenni azzal az elonnyal jár, hogy választott területünk minden részével alaposan foglalkozhatunk (ami a szervezett oktatásban időhiány miatt szinte sohasem lehetséges), de azzal a hátránnyal is, hogy irányító mesterekben szükkölködve magunkra hagyottan kell döntenünk és útelágazásokat helyesen értékelnünk, s bizony-bizony kellemes módszertani és elméleti (filozófiai, pontosabban *axiológiai*) tudás híján a magára utalt vándor éberségét igencsak gyakran tompítja a jó út mellett csábítóan éneklő szirének igézete (*Kharübdisz*), s közben nem veszi észre, hogy valójában a másik oldalon tátongó örvénybe (*Szkülla*) zuhan. Már a régi görögök tudták ezt. Találgatható, mi a jobb vagy a rosszabb: az egyik által azonnal kiváltott fizikai halál, vagy a másik által csak lassan, de éppoly biztosan ránk váró szellemi. Mert itt ez utóbbiról van szó. Mégpedig egyértelmű, de hallgatóságos és ezért alattomos elfordulásról mindattól, amit autonóm emberi személyiségnek, **individuumnak** hívunk immár pár évszázada, s mindannak elfogadásáról, amit az *okkult*, az *ezoterikus*, a *túlvilági* „tudás” jelent (bármit értsünk is ezeken a szavakon). És az „eloadás” legbosszantóbb primitivizmusa éppen az volt, hogy nem állt ki - nem mert kiállni? - nyíltan, tételesen valamely ezoterikus, transzcendens állítás vagy elmélet mellett, hanem az egész kérdéskomplexumot magától értetődő konszenzusképző alapként kezelte, mint aki biztos abban, hogy magával egy nézetben lévő hasonzorúak előtt nyilatkozik.

Itt van például nagylelkűen szétszórt muraközi lapja (**Györffy** a /fo?/szerkesztője) egyik (9.) számának a címe: *Szellemalkotó lélek*. Itt most csak válaszolni próbáljuk a kérdést, ami ebben az egyszerű, kétszavas címben rejlik. Mert hogyan is áll a dolog? Van *testünk*, s ennek az anyagi valóságnak egy része - *agyunk!* - produkál olyan működést, amit *szellemnek* nevezünk. De akkor mi a *lélek*? Hívo emberek, de az oskori vagy a mai természeti népek fiai számára is (ha vannak még ilyenek, pl. a *voodoo* hit követőinek) természetesen a *teremtő*-vagy *világszellem* belénk szorult része, mely adott időben aztán vissza is tér eredeti lakóhelyére (*animizmus*). Mehetnénk erre az útra is, de nézzük a

szóképet továbbra is természettudományosan. Vagyis: melyik teremti a másikat: a *szellem* a *lelket*, vagy a *lélek* a *szellemet*? Minden valamennyire is józan koponya számára a *lélek* legfeljebb *érzelmekeket* teremt, termel. Képszerűen úgy is szokták mondani, hogy a *lélek* „helye” a *szív*, a *szellemé* az *agy*. Az *agy* pedig *gondolatokat* termel - elsősorban, vagyis a *szellem* nem más, mint *gondolatok* együttese. Másodsorban - szakemberek szerint - az *agy* úgynevezett *lelki* működést is termel, ami, rövidebbre fogva, tudatos és féltudatos (tudatalatti) tevékenysége együtthatásának eredménye. Hogy a „szellemalkotó lélek” fogalom nem éppen problémamentes, Györffy is érezhette, ezért (miután rá jellemző misztikus leírását adja rövid eloszavában), róla külön esszécskét iktat be, de egy magánál jobb nevű tollforgatótól (Sinkó István). Utóbbi viszont szintén fölfele nyúl, és egy Cs. Szabó-idézettel gondolja a kérdést megoldhatni. Ebből azonban csak annyi derül ki, hogy az alkotók „lélekcsoportjai” végül is a lélektanból jól ismert *temperamentum*-formákkal azonosíthatók, vagyis: visszaértünk kiindulópontunkhoz. Sőt: Sinkó „alkotó szellemről” beszél, Cs. Szabó pedig kimondja a „vércsoport” szót. Lehet bármi mást gondolni, hinni és hirdetni - de nem lehet ilyen, már vallásinak számító tartalmakat egy világi egyesületben népszerűsíteni, oda erre való figyelmeztetés meg előzetes beleegyezés kérése nélkül becsempészni. Mert ha a fenti szókapcsolatot („szellemalkotó lélek”) pusztán szimbolikusan fogjuk fel, értelmezésébe természettudományos háttére akkor is belejátszik és zavar keletkezhet. (A lélek-problémákról szól E. Drewermann legújabb könyve.)

Mindent összevetve ez az este nem volt más, mint két és fél óra (!!!) tömény misztika, tömény tudományellenesség, tömény népbutítás, veszélyes lélekmérgezés, mert az elhangzottak maradandó károkat okozhattak akár vallási rajongásra fogékony, akár tudományosan és filozófiailag képzetlen alanyokban. Ez az este szégyene volt minden olyan egyesületi megnyilvánulásnak, melynek kimondott vagy kimondatlan célja a tudományos tisztánlátás, a valósághoz való közelebb kerülés, az emberi szellem fölvilágosítása. Mindez a nemrég ünnepezt Einstein-évforduló után, a darwini tételek meghamisítása (az ún. *intelligens design* „elmélete”) ellen világszerte kibontakozó küzdelem kellos közepén. Egyenesvonalú menetelés vissza a középkorba, föltartott fejjel, kihúzott derékkal és határozott léptekkel. Számomra személyesen még soha át nem élt **szellemi megaláztatást** jelentett, hogy egy eloadó elvárta tolem (mint jelenlevotol), tehát föltételezte rólam (mint hallgatóról), hogy hajlandó vagyok ot ilyen *szellemgyalázó* közegben meg-, és vele egyet érteni, s követem ot abba a **szellemi mocsárba**, amelybol állításait kihalászta, sőt talán helyeselni is fogom irracionális eszméit. Le akart húzni engem - **minket!** - is önnön kétes színvonalára. Úgy viselkedett, mint a sarki kerítőno: az mindenkit saját kétes erkölcsi, o pedig saját kétes szellemi szintjén kezel. Egyszóval (stílusosan szólva): *palira akart venni* minket! És mindez már kimeríti a szellemi megrontás kísérletének fogalmát, s ennek éppúgy büntetendonek kellene lennie, mint ama fizikai - erkölcsi! - megrontásnak. (Hogy nem vagyunk már kiskorúak, az igaz.

Hogy tudnunk kellene ezért védekezni ilyen kísérletek ellen - az is. Mégsem tud mindenki, egyrészt, másrészt meg: íme, itt az írás, olvassátok - pont ez az AK a védekezés meg a cáfolat ellene.) Szeretném, ha mindebből az **E V**-e levonná a következtetést és **ennek a személynek a jövőben nem adna lehetőséget további fellépésre** (*persona non grata*nak deklarálendő!) Továbbá: tiltakozom az ellen, hogy az **E** pénzből - melyben az én tagsági díjam is bennefoglaltatik - ilyen komolytalan és félrevezető gondolatokért még fizessünk is. (Mindezt annak tudatában mondom, hogy az *ezotérikus* jelenségek iránti érdeklődés terjedése, valamint a terjesztésükre fordított óriási anyagi és szellemi erőfeszítéseknek az egész világot elborító hulláma Kelet-Európát is elsötétítette. Ok az 1990-es politikai változás legfőbb szellemi nyertesei. Nem sorolom most a bizonyítékokat /elég bemenni bármelyik magyar könyvüzletbe!/, csak utalok arra, hogy a gyerekek számára ott a *Harry Potter*-világhisztéria meg a többi /felnotteknek is szánt/ „*fantázia*”-film és a kompjuter-játékok, a *halbstark* idosebbeknek a haldokló rock opera „mufaját” *misztikus magyar* vérátömlesztéssel élesztgető új „mu” /*Árpád népe*/, és a szellemi sötétséget terjesztők közé sajnos újabban még /a *giccset* mindig is nagy erovel és fomusoridoban népszerűsítő/ - egyébként a magyarság érdekében végzett munkájáért természetesen elismerést érdemlő - **Duna-televízió** is beállt: *horoszkópokat* és *számmisztikát* propagál, s az emberek lelki nyomorúságát és társadalmi atomizáltságát *párkereso* rovattal véli megoldhatónak. No meg a kasszáját is megtölthetnek!)

III. Tanulságok

Mottó: „Ha majd a szellem napvilága / ragyog minden ház ablakán,
Akkor mondhatjuk, hogy megálljunk, / mert itt van már a Kánaán.”
Petőfi Sándor

És ez az a pont, ahol betelik, sőt kicsordul a pohár, a türelem pohara, azé a türelemé, amellyel a **V** musorpolitikáját, pontosabban ember- (értsd: eloadó) kiválasztását szemléljük és elszenvedjük. (**V**-en most nem csupán a mostanít értem, hanem az elobbieket is, hiszen az elmúlt 15 évből akár tucatnyi példát tudnék említeni gyenge eloadásra és felkészületlen eloadókra.) De elégedjünk most meg néhány kirívó esettel a közelmúltból. Csupán az elmúlt néhány évben föllépett ugyanis **E**-ünkben eloadóként (a csak gyengéket nem is említve):

- egy pletykálkodó idős történész (Katona Tamás, l. **AK**: III/1., VI/2.)
- egy sopánkodó idosebb íróno (Jókai Anna, l. a jelen **AK**-t)
- egy háryjánoskodó irodalmár (Takaró Mihály, l. egy következő **AK**-ban)
- egy félretájékoztató kulturpolitikus (Tokécsky László, l. **AK**: IV/3.)
- egy ezotérikus maszlaggal butító autodidakta (Györffy S., l. a jelen **AK**-t)

Kedves mindenkori **Vezetőség!** Ezt nem lehet így tovább csinálni. Ne kérdezzük - bár kérdezhetnek! -, hogy miokból hallunk ilyen minosíthatetlen eloadásokat.

Annyira lebecsülik egyes magyarországi személyek külföldi nemzettársaikat, hogy azt hiszik, nekik ez is jó, vagy ok maguk vannak ilyen botrányos színvonalon, s egyébre nem képesek? Még ha vannak is köztünk olyanok, akiknek a tetszésével találkozott egyik-másik fentemlített - vagy nem is említett - produkció, a **V**-nek el kell döntenie, hogy igényt tart-e **E**-ünk egy komolyan veendő, humánus értékeket képviselő és a tudományos gondolkodás keretein belül mozgó emberi s azon belül is magyar gyülekezet rangjára, vagy ez már nem szempont nálunk. Ha viszont igen, akkor jobban oda kell figyelni arra, hogy kit hívunk meg, mert ha a **V** nem felel(het) is azért, ami az egyes előadók száján kijön, igenis tájékozódhat, mielőtt meghív valakit, arról, hogy mi várható tőle. „*Ti vagytok a hibásak* - mondta egy ismerősöm, akinek elmondtam ezt az állapotot -, *miért ilyen embereket hívtok meg? Van elég okos ember is Magyarországon.*” Nos, kedves V, rajta: szellemi akarnokok és fél(re)muvelt dilettánsok, valamint önjelölt apostolok helyett keressünk valóban okos embereket. Mert különben egy külvárosi kocsmá rangjánál is mélyebbre süllyedünk. Biztató, hogy vannak még az **E**-ben olyanok is, akik hasonlóan gondolkoznak. Erre következtetek például abból, hogy a **Györffy** „előadás” alatt többen ismételten rám nézve csodálkozást és megütközést kifejező arccal várták, hogy valaki ellentmondjon már az elhangzott nevetséges badarságoknak. De meddig jönnek még jobbra váró és arra érdemes emberek közénk, ha az előadók ismételten a fentiekhez hasonló szellemi tévutakra vezetik őket? Mert valljuk be azt is oszintén, hogy senki sem szereti, ha érzi, hogy éppen hülyének nézik vagy analfabétának. Másrészt a vendég-előadóknak tudomásul kell(ene) venniük, hogy azért itt is vagyunk még néhányan, akiket nem lehet sem tartalmi, sem formai vonatkozásban az óvódások színvonalán kezelni. Tudjuk, hogy miről van szó, és tudjuk, hogy hogyan kell(ene) csinálni. Sőt, ezt vagy azt néha talán jobban, mint ok maguk. Mert ha a világ végén élünk is a fővárosból nézve, teljesen analfabéták mi sem vagyunk, néha gondolkodni is szoktunk, s ráadásul arról is hallunk ritkán, ami a világban történik. Az előadót pedig csakis annak alapján ítéljük meg, amit itt nyújt nekünk konkrétan, sem díjai, sem címei, sem származása, sem hírneve nem érdekel(nek). Az **E V**-ének pedig igenis kötelessége jótállani azért, hogy csak olyan előadókat enged dobogóra, akik a tudományos színvonal, a társadalmi korszerűség és az emberi jóézés kritériumait betartják. Mert ha nem tudjuk is, ha pillanatnyilag elfelejtjük is, ha nem törődünk is vele, minden megnyilatkozásunk egy apró mozzanata annak az örök harcnak, melyet **Krisztus** előtt 500 évvel hirdetett meg **Zarathusztra** a fény és a sötétség eroi között. **Györffy** „előadása” - 2500 évvel utána! - egyértelműen a sötétség - remélem, csak pillanatnyi - gyozelmét jelentette, jóllehet végig 'napútról' beszélt (bármit jelentsen is ez az értelmezhetetlen, s lényegében értelmetlen terminus). Ezt nem szabad megengednünk többé!

Még a szokásosnál is nagyobb tisztelettel (és fölháborodással!),

H. T.